

ПРЕЗИДЕНТ ЗАДУМУЄ ЗМІНИТИ ОСНОВНО „НАЙРУ“

ВАШІНГТОН. — Президент Рузвельт вернувся вже зі своїх понад двотижневих вакацій на яхті Астора та почав наново працювати. На залізничній станції витала його велика група конгресменів з бандою.

По дорозі з Маймі до Вашингтону відбував він довші конференції з ріжними урядовцями, головню з Ричбергом, правним радником уряду в справах відбудови краю. Як кажуть газетирі, приділені газетамі для слідження за президентом підчас його вакацій, президент дискутував з Ричбергом про ріжні плани змінити основню політику відбудови краю.

ЗАРЯДЖУЮТЬ СТРАЙК РОБІТНИКІВ, ЩО ВИРОБЛЯЮТЬ ЧАСТИНИ ДО ВИРОБУ АВТ.

ДІТРОЙТ. — Юнія робітників, що виробляють приладдя до виробу авт, зарядила страйк цих робітників, бо товариство фабрикантів відкинуло робітничі домагання збільшити робітничу заплату на 20 процентів та зменшити час праці до 5 днів по 7 годин денно.

Страйк почався в четвер увіночі.

СЛІДСТВО НАД АМУНІШНИМ ТРОСТОМ.
ВАШІНГТОН. — Сенат постановив розслідувати закиди, піднесені деякими сенаторами, що мовляв, виріб амуніції в Зауочних Державах знаходиться в руках тросту.

Сенатори, котрі підносили ці закиди, звертали увагу на небезпеку для мира з того стану річи та домагалися перебрання виробу амуніції на державу. На кошти розсліду призначено суму 15,000 доларів.

СТУДЕНТСЬКІ ЗАВОРУШЕННЯ ЗА МИР.

НЮ ЙОРК. — У кількох вищих школах студенти й студентки зарядили короткий страйк, себто покидали школу, щоб продемонструвати проти війни.

Поліція розганяла студентські збори, на котрих радженно про цей страйк, і з того виходили поважні заворушення. Заряди деяких шкід загрозили ученикам на випадок участі в страйку дисциплінарними докозженнями. В Гарвардським університеті знову противні пацифістичним течіям студенти збираються робити противну демонстрацію.

ПІДВИЩУЮТЬ ПОДАТКИ ВІД СПАДКІВ.

ВАШІНГТОН. — Сенат заявився за внесок сенатора Ла Фолета, щоби піднести оподаткування великих спадків і дарунків.

Податок цей збільшиться в міру висоти спадку від 1 до 60 процентів. Уряд сподівається зібрати на рік з цього жерела коло 96 мільонів доларів.

ПРОДАЛИ НАФТОВОЕ МІСТО.

РОЛІНЗ (Ваюмінг). — Консолідейтед Ойл Ко. закупила на ліценції місто Парко, з усіми мешкальними будинками, гарними офісовими будівлями, вулицями й парками за суму \$1,775,000.

Ліценція відбулася на основі зарядження суду для заспокоєння вірительні дотеперішніх власників міста, котрих були шеревці підприємства Продюсерс енд Ріфайнерс Ко.

НАДУЖИТТЯ ВЕЛИКОГО „ФІНАНСОВОГО ЧАРОДІЯ“.

ШКАГО. — Ресвер підприємства „Місісін Белі Ютілітіс Ко.“ подав судовий звіт, що фонди цього підприємства розтратили відомі мільйони інсуду.

Шкода цього підприємства з операцій інсудів виносить коло 50 мільонів доларів.

ДОМАГАЮТЬСЯ СКІНЕННЯ СУДДІ З УРЯДУ.

НЮ ЙОРК. — Адвокатська палата домагається усунення з уряду судді Кунстлера, котрому адвокатська палата закидує ріжні зловжитки підчас урядування.

Адвокатська палата каже, що справи, які суджено перед ним суддею, можна було „пофіксувати“ за посередництвом одного приятеля судді.

БЕІВСТВО ОБЖАЛУВАЧА ПОЛІЦІЇ.

ПАСЕЯІК (Нью Джерзі). — У четвер рано вбито на вулиці міста Джаксбоба Ейсмена, приватного детектива, котрий виступав недавно на суді з зізнаннями проти міської поліції за її зловжитки.

Він заявив на суді, що міська поліція, замість переслідувати власників „слат машин“, їх остерігає.

ГАРНИЙ ПРИСЯЖНИК СУДДЯ.

НЮ ЙОРК. — Карл Нелсон, стодар з Порт Ричмонда, на завізання служити на лаві присяжних суддів заявився в суді в п'яному стані. Суддя засудив його на 5 днів арешту. Коли його виводили з суду до арешту, він побачив знайомого адвоката та просив його заступитися за ним, причім почав викрикувати на адресу судді. Суддя, котрий ще був на саї, докинув п'яному ще 5 днів арешту за образу суду.

УКРАЇНЕЦЬ ВІНАХІДНИКОМ.

Інк. Р. Кордуба вишайшов практичну табличку множення великими числами. При допоміжї тої таблички можна легко і скоро множити великі числа. Той винахід його земляки може придатися в наших кооперативах.

ЛІШУЮТЬ СЕЛА.

В повіті Седзіне виставили на ліценцію цілі села Карлосів, Соколуф і Жансін. Ці села повстали недавно на розпарельованих фідларочим ґрунті. Мешканці тих сіл не мають чим сплатити довгів за землю, тому хочуть їх ліштувати.

РУЧНІ ГРАНАТИ ЗАБАРКОУ.

Два малі хлопці одного фабричного урядовця з Медліні під Віллем бавилися в хаті так, що кидали вгору якийсь предмет. В менті, коли ці забавка випала на подушку ліжка хлопця, до хати ввійшов їх батько і взявши її в руку, пізнав, що це гостра ручна граната, якої вживали шуббулудці підчас останніх боїв у Відні. Хлопці знайшли її у смітнику і щастя, що вона не вибухла, бо булаб рознесла їх на шматки.

БУДУТЬ УЧИТИ НАШОЇ МОВИ.

В університеті (найвища школа) в місті Мінер в Німеччині відкрито відділ, на якому будуть учити української мови. Записалися кількостю Німців, Французів, Англішів та Італійців. Навіть виписалися кілька Японців. Можливо бути з того тільки горді, коли й нашу мову у світі шанують та з нами рахуються.

ДИВАННЕ ЗАВІЩАННЯ.

В Парижі помер недавно тому великий український багатій, Т. М. Сінг, відомий вірог жинку. У своєму завіщанні призначив Сінг два мільйони доларів на заснування публічної бібліотеки. Запис щедрий і гідний признання, але умовини його були неможливо дивні. Отож на брані до бібліотеки мав бути вмураваний великий напис: „Жинкам вступ заборонений“, а управа бібліотеки могла збирати лише книжки авторів мужиків. З усіх ілюстрованих часописів мають поводити записки жинків. Вкінці запис заборонявав спадкоємців, що вони мають укладати кожного року 12 докладів проти рівноуправління жинком.

ДОБУВАЮТЬ РОПУ З ТОРФУ.

Модерні держави потребують з кожним днем більш бензину, а бензину добувають з ропи. Та багато країн не мають копалин нафти. Тому від давня копають собі вчені хеміки голови над тим, якби можна добути штучну ропу з сирішів, що їх є подостатком у їхній країні. Фінському професорові Г. Компови вдалося винайти спосіб добування ропи з торфу. Професор Компу добув з фінського торфу подібний до вафти земний олій. Цей олій складається з бензину 17%, нафти 28% і смірни 25 проц. Саме паливний паливний матеріял потребує Фінляндія значнобільше.

ВІДЧИТОВА ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕРЕД ЗАГРОЗОЮ БАНКРОТСТВА.

Широко в Америці відома відчитова організація „Чоткава Інститушн“ стоїть перед небезпечкою банкрутства. Американці роблять тепер спеціальну кампанію, щоб урятувати її перед розваланням. Приятелі інституції укладають вже з вірительними та судом щодо ліквідації довгів.

ЖІНКА З ЛЮТЕРІЇ.

Парижські часописи пригадують таку подію: В 1818 р. оголосила якесь жінка, що поставила себе на лютерію. Мала вона 23 роки і 16 тисяч приладдя, а хто хотів дістати її приладдя дола за жинку, мав купити тільки за 16 сотників лів у Бруншвігу і ядати на усіх місцях. На адресу колектури почали напливати тисячі згодошень: люди купували молоді і старі парубки, навіть жонати. Жинку з лусу назвали „малювальнею Фортуна“ і про неї говорила вся тодішня Європа, яка знала тільки, що в той спосіб хоче вона піститися на своєму нареченому якийсь пінокун. Пришлов десь лусування і „панна Фортуна“ припала якось антикварів з Дрездена, хоч луси було 60,000. Той знайшовся в клопоті: за кілька тижнів мав віддати його весілля з іншою дівчиною; тепер дала йому дівчину з 16 тисячами таларів. Але й „панна Фортуна“ за той час пізнала молодого вдовця, колишнього товариша, полюблюва його і запропонувала щасливого антикварів 5 тисяч таларів „відступного“.

Той погодився і якийсь незнакомий влучив йому гроші. Пізніше поліція викрила, що цілу лютерію владштували три зручні обманні, які на цій штурі заробили добрі гроші, але поліція ніколи їх не припала.

ШЕ ОДНА КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ В СССР.

Щоби скріпити контролю над виконанням постанов уряду та піднести дисципліну між совітським урядовцями, створено нову контрольну комісію з постійним представництвом у всіх „автономних“ республіках. Предсідником тієї комісії назначено Кубішевського. Натомість розважено існуючі комісії „робітничо-селянської інспекції“ та його органи. Очевидно, що створення контрольної комісії — це тільки переливання з пустого в порожнє, бо московська дуріє і поза всякою контролею.

СКАСУВАЛИ НАГЛІ СУДИ.

Рада міністрів інсела в Польщі зняле попустовання в суді, з винятком шпигунських справ.

НА СОВІТСЬКИХ ЗАЛІЗНИЦЯХ.

На совітській залізничній лінії Свердловск-Перм біля станції Таватуй наїхав 12 березня ч. р. особовий потяг на товарний, наслідком чого розбігся 5 особових і 3 товарні вагони. 33 особи погинули на місці, а 68 потерпіли рани. Винуватців катастрофи потігнуто до судової відповідальності. У зв'язку з тим „Правда“ критикує гостро скандальні відносини на більшовицьких залізницях. Одначою оголошує розпорядок центрального комітету компартії, що приказав 300 урядовим перевесити контролю двірців, магазинів і залізничних вагетарів.

ПРАВДИНИ СПОРТСМЕН.

Таку назву дістав в Англії посол консервативів Бейтман ось з якої причини: Недавно говорив він на вічу у своїй окрузі й підчас того якийсь юнак постійно перебував йому внакирку. Бейтман не розумів, про що йде, і врешті спитав: „Хто це кричить і чого хоче?“ Тоді юнак крикнув: „Хай живуть Совіти!“ „Добре — відповів Бейтман: — Прийдіть до мене, я заплачу вам подорож до Совітів і знаю, що відтам повернетеся зовсім іншим“. І справді: той, що кричав, 24-літній робітник Мондерс, поїхав за гроші Бейтмана до СР-СР, вернувся недовго звідти і тепер уже на честь Совітів не акрикує.

ПІСЛЯ 16-ЛІТНЬОЇ НЕВОЛІ.

На станцію Столці прибув з совітської в'язниці в Рибинський чеський горожанин, о. Прохаска з Праги. О. Прохаска був у своїм часі в армії ген. Гайди і звідти попав у руки більшовиків. Тому, що боролася і вбив одного воєнка, приєздили його на смерть, описали помилавши на петропавловську твердиню, звідки в 1924 р. перевезли його до Москви, а тоді й на Соловки. З Соловок перевезли о. Прохаску до Рибинської і примістили в лінійці для недоумків. Врешті після 16 літ неволі його звільнили і через Польщу переїхав він до Чехословаччини.

ДУРНІВ НЕ СЮТЬ...

У Приборові, пов. Жиньчів, арештувала поліція 74-літнього Войхеха Зарембу, що зміг вмовити у селішника Холеву і його жинку вину про свою надзвичайну славу і за добрі гроші обідав навернути на їх хату всяке добро. Холеву вилучили обманцем, який послугувався у своїх „чарах“ коробками з папіросок і скляними забавками так, що цілим дням не виходили з хати і слухали чарів, що врешті звернули увагу сусідів і вони поволомили поліцію. Коли ця увійшла до хати Мазура, застала чорнокоженика на якийсь „мольті“ і не дозволила навіть докличити її, забрала і його і чарівний арсенал на постеру, а звідти передала до в'язниці, а який Заремба своєю „силою“ вже мабуть нешвидко викрутиться...

МЕДАЛІ ГЕРОЯМ-ЗВІРЯТАМ.

Ньюйорське Товариство Проти Вілсесів (кращий живем) заповідає, що воно буде роздавати медалі звірятам, які відзначились відвагою, надзвичайною інтелекцією, сумлінністю або привязаністю.

УКРАЇНСЬКА КНИЖКА — НАЙКРАЩА ПИСАНКА

Львів. — Львівське „Діло“ пише априводу найбільшохочис Великодніх Свят:

„З усіх далекіх земель, де тільки живуть Українці, а то й з близьких західних і північних країн приходять до нас сумні вистки про грізну денационалізацію наших людей, поліщених самим собі Діти українських батьків часто не знають навіть своєї української мови й не відносять, хто вони. Батько й мати, самі звичайно мало грамотні, зняті своєю важкою буденною працею, не мають змоги подбати про відповідне національно-громадське виховання своїх дітей, не передають української преси, ані не купують книжки. І так пропадають для народу одиниці, цілі родини, громади. Пропадають десятки, сотки, тисячі наших братів заточених, серед чужого окруження і чужих впливів.“

По тім вступі є зазив до громадянства в краю зложити писанку для заточених у формі української книжки. А далі згадано, що на ту ціль є вже в краю фонд „Книжка на захід“. Завдяки цьому фондові вже вилано в ріжні сторони задуру фінські українських книжок, а то до українських колоній в європейських містах, а далі до Азії, Африки й Америки. Дати на ту ціль треба саати до „Просвіти“, Львів, Ринок 10.

ВІВЕЗЛИ НА СОЛОВКИ.

ХАРКІВ. — Вивезено з Харкова на Соловки визначного артиста з українського театру „Березиль“, Оспіпа Гірянка, родом з Галичини.

ПОСТИШВИНА ШАЛІЄ.

Львів. — З одержаних із Харкова певних відомостей виходить, що положення Українців у Харкові розпучливе. Агенти Постишева, в роді Малороса Затонського, торощать усе українське без розбору.

УКРАЇНСЬКИЙ СПІВАК У „ЛЯ СКАЛІ“.

МЕДЮЛІАН (Італія). — Відомий ліричний тенор, Українець Михайло Островська, родом з Галичини, зівстав покинаний на виступи в медюліанській опері „Ля Скала“.

„Ля Скала“ це оперовий театр, який довгими десятиками діл має у цілм світі славу найкращого театру. Михайло Островська покінчив музичні студії в Італії. Відомий він як фейлетоніст ріжних українських часописів, а також як автор книжки „Мусоліні, його життя і чин“. Кажуть, що він звачає своє покликання до „Ля Скали“ між іншим ще й інтервенції італійських політичних чинників. — Ред.)

ШЕ ОДИН УКРАЇНЕЦЬ НА ЧУЖІЙ СЦЕНІ.

МІНХЕН (Німеччина). — Державна опера в Мінхені заангажувала на протг трох літ Ореста, Руснака, оперного співака-тенора, Українця родом з Буквини.

ОРГАНІЗАТОРКИ ЖІНОЧОГО КОНГРЕСУ В МІТРОПОЛІТА ШПІЦЬКОГО.

Львів. — Голова ділового комітету Українського Жіночого Конгресу, Євгенія Макарушкова, і голова Союзу Українок, Мілена Рудницька, віддали мітрополіта Андрія Шпичького, щоби його поінформувати про хід підготовчих праць конгресу. Кажуть, що відвідини ті були в зв'язку з пропагандою деяких католицьких кол, звернених проти цього конгресу, а зокрема проти Мілени Рудницької. Мітрополіт вилухав звіту і зложив на руки обидвох пань свої якнайкращі побажання для загально-національного українського конгресу.

„ВОЮЮКІ КАТОЛИКИ“.

Львів. — Посолка Мілена Рудницька запротестувала прилюдним письмом проти певної групи жинок, які знають себе „воюючими католичками“ та які воюють проти українського Жіночого Конгресу клеветою, поширюючи вісти, що голова Союзу Українок (себто Мілена Рудницька) заявила, що в Союзі Українок нема місця для християнських ідей.

Д-Р НАЗАРУК ПРО ПОЛІПШЕННЯ РАСИ.

Львів. — Не звачаючи на великий спротив, рішено такі передконгресовою комісією Українського Жіночого Конгресу зачинити реферат про еugenіку (поліпшення людської раси через подружжя люди добір), а на референта запросити д-ра Оспіпа Назарука.

ПОЛЬЩА ДОСТАВЛЯЄ ФАЛЬШИВНИКІВ.

ЛОНДОН. — Поліція арештувала трох польських горожан, Едварда Попелья, Беняміна Турка й Іренку, Якова Намарка, обжалованих за підроблювання асексурсійних значків і банкнотів. У трох заарештованих знайдено повню підроблених значків, яких вартість виносила коло 45,000 фунтів стерлінгів.

АРЕШТУЮТ КОРЕСПОНДЕНТІВ.

БУКАРЕШТ (Румунія). — Арештовано кореспондента „Ди Нью Йорк Таймс“ за те, що передав до Америки вистки про замах на короля і його любов.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
at 31-33 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914 and the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакції не відповідає.

За кожною адресою надіслані не платіть.

3 Канада наслідати досвідати гроші лише на т. в. Foreign Money Order.
Тел. „Свобода“: BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: BErgen 4-1016.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗРАЗОК ЧЕРВОНОЇ ОБЛУДИ.

Люксусова гостина. Ніхто нею не цікавився, якби вона не була вштовпана з повною пихою в совітській амбасаді у Вашингтоні. Пані Трояновська в чудовій сукні. Нічого цікавого, якби не була жінкою совітського амбасадора, представника робітничо-селянського, соціалістичного уряду. Блестяча услуга, як за царських часів. Нічого іншого, якби не була услуга в чудово відновленій палаті колишніх царських амбасадорів, у якій тепер справляв бал на 500 осіб і більше щойно, прибувши до Америки представник союзу Соціалістичних Соювських Республік.

Американська преса розсипалася про цю першу гостину совітського амбасадора дуже обширно. І згідно ствердила, що вона, якщо не перевищує люксусом прийняття царських амбасадорів, то цілком певно їм дорівнює. По газетах подано теж знімки з чудово убельованих кімнат амбасад, як і портрет жінки амбасадора та чудової суконки, в якій вона виступала підчас забави.

Часописи подали далі ще й точний опис осіб, які запрошено на це прийняття. Заступлені там були (в розумінні більшовицької пропаганди) всі „буржуазні“ верховні, представники „реакції“ в політиці, промислі й торгівлі, всі ті, яких совітська наука й преса називає глитами, ляхами, ошуканцями, хабарниками, вислизувачами і найбільшими ворогами робітничої класи.

І про це ми теж не гадували би. Бо й це не є для нас цікаве, хто і де був на яким прийнятті, якщо таке прийняття не є зв'язане з якоюсь гуманною акцією, чи збіркою на якусь культуру, гуманну чи національну акцію.

Щож заставило нас про це заговорити? А саме, те, що то тільки переглядає більшовицьку пресу, знаходять там завжди повно вигуків проти „буржуї“, що „балується“. Навіть як зберуться де робітники, не-більшовики, на якусь вечеру в трохи порядніший льокал, то це вже „буржуазний“ бал, це вже не робітники, а „пані гуляють“. А як декотрий наш представник заїде до якогось готелю і там зїсть обід, то це вже „панки“ гуляють за „народні“ гроші. Зате більшовицькі банди міжнародних ошуканців все можна. Вона може виступати у фраках і циліндрах, мешкати в палатах і витрачувати здерти з голодного населення мільйони на бали, а зараз проповідувати нову „робітничу“ мораль та вважати себе одиницею і правдивим представником працюючого, бідного люду.

Та трагедія тільки в тім, що є ще такі наївні, котрі ще не пізнались на цій облуді.

ВІДПОКУТУВАВ

(Оповідання з козацьких часів).

— Вони мабуть переносять Смерком одну четвертину суди свій табір, — сказав полковник, стоячи при березі й спати пішли ті, що дотепер дивилися на ту роботу. — А чували. Тепер лях і полковник, може лиш хочуть гарматами вжикнути нас відси, щоб ми не перешкодили їм знову використати оба броди.

— Гадає, полковник, що вони хочуть переступити ріку на наш бок? Щоби десь кинув пропатрати на той бік Буга? Я гадаю, що для них було б безпечніше зробити це десь вище.

— Як би справді так було інакше для них, то не укріпили б наші броду тут перешкоди. Там, де вони тепер стоять, вони могли пропатрати вперд через Буг і через Синюху. Синюху не так то легко переступити, бо Запорозжя добре пильнують її.

— А може вони хочуть атакувати нас і тим укріпленням тут перед нами маскують? Може вони хочуть втішити сили за нами? Сиди, щоби нечаяно скопити в бік на Синюху, де їх ніхто не сподівався би?

— Полковник придухався і відповів:

— Гадаю, що це ними було знято, якби їх правдиві наміри. Військо нехай їд популяра десь грати, бо не знаємо, яка буде ніч.

Три четвертини війська лягли спати, одна четвертина стояла готова на всякий випадок.

О. С.

АСИМІЛЯЦІЯ НА ВОЛИНІ.

Перші вибори від Волині до варшавського союму, як відомо, дали чисто українське представництво. Ціла волинська соймава репрезентація складалася з самих українців. Очевидно, це було не на руку для уряду. Зроблено низку заходів (останній — „галицькі вибори“), внаслідок яких від Волині вишійшов так званий безпартійний блок „співпраці з урядом“: кілька поляків, кілька українців — „лейстрових козаків“, як їх тут називають, які чинять волю „поставшого їх“.

Як та „співпраця“ на Волині тепер по кількох роках виглядає? Недавно одна польська газета (Кур'єр Поранин) нарікала, що чисто польські організації на Волині, не зважаючи на урядову підтримку, ледви живуть, бо „не мають вони там рації існування“... А тому гаслом стало: закладати (покинути) організації мішани: польсько-українські. Оскільки це двома способами: насперсдер замикалося незалежні українські організації — політичні, економічні (кооперативи), просвітні („Просвіти“) і т. ін. Коли це досягнулося, то щоби сак-так заспокоїти неперборний гін населення до самоорганізації, зачали творити — з благословенства начальства — організації мішани, поприрід урядом. Так повстали: передусім українська фракція соймава Безпартійного Блоку; далше, спільні українсько-польські кооперативи; Українське Волинське Об'єднання, політична мішана організація, що помагає при виборах; „Просвіт“ — мішани „Рідні Хати“ й „Просвіти-Хати“; повстали, замість незалежних українських газет, які виходили неможливо, газети Безпартійного Блоку, урядові, українською мовою, а по селах „Кулка молодіжні військ“ з польсько-українськими мішаними аматорськими театрами і пресою „Молода Вєсь“ — Молоде Село“.

Так у головних рисах представляється робота уряду на Волині в цілі асиміляції автохтонного населення. Покинувши чисто польські організації булиб заслабі і, головне, позбав-

дені всякого контакту з автохтонною людністю. Отже, створено мішани — поперше, щоби цілу організаційну діяльність українського населення взяти під контроль, подруге, щоби дати змогу наливовому елементу вийти в саму гущину місцеві людності і провадити серед неї — вже з самої середини — асиміляційну роботу, приєднуючи нових „обивателів“ Річі Посполитої до чужої їм культури.

Коротко: це тасма праця, яку провадить тепер на Великій Україні більшовицькі московськ і яку провадив свого часу царат, закладаючи в Почеві російські газети для нашого народу українською мовою, видаючи українські лєтчики проти Жидів і Польків, тільки за Росію і т. д. Тепер робить на Волині тєсме уряд нової держави, що придухало до себе по Ризьким мирі, за згодою Леніна, половину Волині.

Чи ця робота робить пош?

Польська преса нарікає, що і. д. і дійсно, кооперативи українськ вперто борються з новими, накинутими згорі мішаними кооперативами; село відвертає від „Молодей Вєсї“ і

ЧИ СПРАВДІ КІНЕЦЬ ПАРЛЯМЕНТАРИЗМУ

Коли вибухла у Франції афера Ставського і коли стало відомо, що до цієї ганебної справи причетні й деякі посли до французького парламенту, то обурення пересиченого французького громадянства не знало меж. Булиня! завила, загугла, заворушилася. На паризьких бульварях звислися барикади, залунали стріли, людей загинуло чимало людей. Комуністи, монархисти, фашисти пішли єдиним фронтом з так званою „кобляком“, неорганізованою масою, проти парламенту.

Загляньмо в історію. Велика французька революція 1789-го року була підготована невідомо фінансовою політикою королівського міністра Пекара, який пробував „санувати“ державну скарбницю з допомогою

лиш одиниці йдуть до неї; „Рідні Хати“ едають (і то переважно в своїх ілльонх і коблах) лише людей без знання в суспільстві, а українське волинське об'єднання — це мертворожденний п'їд, який лоти існує, доки існує тишення аґору. Не тільки його не прийало наше громадянство, а й навіть польське — ані енцидєн, ані соціялісти, ані людоні з тим новотвором нічого спільного мати не хочуть, знаючи, що правдиве українське громадянство є деінде, в кожнім разі не в таборі того „Об'єднання“.

Загаїні наслідки такі: із задушення двох сил, незалежної української і наливової, потерпіли обі сторони: українська, вимішувана з легального громадського життя й злякана, сховалася, ухлила в себе, в п'їзельма, але не розбита, повна віри в себе, томо на кожній хвилині вийти на верх, а головне, зберігши в собі симпатії цілої людності. Друга сторона нібито побіла, але без контакту з людністю, маючи за собою кілька манекінів і кілька ніби організацій, що лєди живіють, не маючи ніякого попертя ні опєрти серед населення. Останні місяці показують, що українськ по перших ударах знову відноситься головою. Якими шляхами йтме, про це в одній з наступних кореспонденцій.

Але — історія змінється. В

недавніх демонстраціях на вулицях Парижа революційні пісні 1789 року співали нашідаки давньої французької аристократії, знісно, трошки змінивши слова:

„Гей, буде гаразд, буде гаразд, Поси повиснуть на ліхтарі! Гей, буде гаразд, буде гаразд, Усіх посівів повисмо в ярд“.

Чи з вулиць заворушє у Франції можна робити висновок, що прийшов кінець французькому парламентаризму і що там буде диктатура? І чи в стрільниці на вулицях Парижа можна бачити ознаку сповнення „пророчества“ італійського диктатора Мусоліні, що мовляв, незабаром ціла Европа стане фашистською?

Коліб ми так легко ринати ці складні й великі справи, то безперечно зробили би не одну помилку. В прєсі, прихильній комуністичній або ішій диктатурі, „критикують“ парламентаризм і демократію тм способом, що мовляв, у реїмї парламентаризму голоси виборців можна купувати і що вєрєтї державою правити починають фінансові магнати та вські проїбисніти типу Ставського. Добре, скажемо. Алеж чи в державі монархічній, або в диктаторській нема обманів, нема афер? Оце недавно перчитав я спомини царського міністра Вітте та щоденник російського журналіста Суворіна. Обидва вони найбільше ганьблять проїбисніти царської бюрократії, зловидство, хабарніштво, яке робили нараві особи з царської родини.

Про ці афєри в царській Росії не можна було писати в прєсі, а через те назавчє виходило, ніби все було в царській державі гаразд. Тільки опубліковані після улаку царського реїмю матеріяли показали, яке багно було в цілій царській владі.

Дехто скаже: то було при монархах, але при сучасних диктаторах того не може бути. Ну, це вже справа віри поодиноких осіб. Чи не крадуть комуністи в СРСР? Чи знає хто, як порядкує державними фінансами Гітлер або Мусоліні? За демократичної рєпубліки в Німєччині генерал Шляйхер, бувший голова уряду, розкрив був афєру німєцьких аристократів, що розділили між собою державну допомогу, призначену на піддержку хліборобства в Східній Пруссії. Це було в грудні 1932 року. Але Гітлер, як прийшов до влади через місяць після того скандалу, то не дав шї справи їд в суд і сїдів, і про що афєру в Німєччині не можна писати, бо там замішані також особисті привілеї президента Гінденбурґа!

В реїмї диктатури може бути багато - багато Ставських, Распутінів і подібної наволочи, але при нїх народна маса не знає.

Отже в реїмї диктатури хороби не лєкується, а загостєється. В тих же країнах, де є парламент, а значини і обмані легкє виходять на поверхню, про нїх пишє прєса, про нїх знає народна маса, від якої залежить вибір посів до парламенту.

В парламенті, крім партій урядових, є ще партії опозиційні, які завсїд можуть критикувати діяльність уряду. Розумна опозиція допомагає очисти́ти державне й громадське життя від усіх поришлєв і дурислєв, як Ставський і до нього подібні обмані.

Як і всє на світі, має також парламентаризм свої хибі й нестєснє. Але він має ту силу, що може сам себе лєкувати, усувати публічною критикою причини хоробй й зла і без насильної революції. Диктатори не мають ліку на неперядні в державі. Тому то диктаторськї реїми гинуть від революції.

(Далі буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ЩО ДЕШЕВЄ, ТО ДОРОГЄ.

Дорядник мешкального відділу Адміністрації Публичних Робіт у Кієвезді зробив незначинно поучаючі обчислення:

Він доказав разунками, що в бідній нащтї міста, яку звичайно охрєсчують в Америцї словом „сломє“, жие неспівна півтора проценту населення міста, а коштує місто майже 14 і пів проценту видатків міста на пожарний департамент, і півсєма проценту на поліцію охорону, а загальною ко́ю 6 процентів усіх міських видатків.

При помочі таких і тм подібних рахунків учений доказує, що ця найбільша частина міста є найбільшим люксусом міста.

Ось так іще раз доказано стару правду, якої не добувають коротковізорі люди, що те, що дешєве, дорожє; а те, що дорожє, дешєве. А з усього чї не найдорожє те, що нібито приходить задуною.

ВETERАНИ Й ЦЕРКВИ.

Між ветеранами великої війни й 62 ніюрськими пасторами розгорілася завістка боротьба.

Пастори накиннули на ветеранську організацію Американськїй Лєґіон за ухвалення конгресом закон про бонус для ветеранів. Пастори казуть, що Лєґіон перепер ухвалення закону при помочі свого „даві“, себто натиску на поодиноких члєвів конгрєсу.

Тепер Лєґіон накинєється на пасторів за що заву, казучи, що серед ветеранів повстане негодуюча проти церков протєстующіх пасторів, якщо пастори не докажуть своїх закід. Голословно зроблений закід, дають ветерани до зрозуміння, мусить „стягнути реїґію в бєло́то, замішання й недовіра“.

І церква теж не може нїки дозволити собі кидати записи, яких вона не може доказати.

БОЖЄ, СПАСИ ЦЕРКВУ.

Під таким наголовком помічє в „Гарпер'с Маґазін“ Дєйвід Карл Колоні, парох церкви св. Єлєнавіти в Філадельфії, статтю, в якій каже, що духовенство нїни мусить відповісти на два закід: першїй, що воно жие вигідно серед загальної нужди; другий, що воно переміняє реліґію на конкурєнційний бізнес.

На його думку, 13 мільонів людей в Америцї, що держаться осторонь від церков, навернуться до них, як церкви перестануть видирати собі „коштуєрї“ одна одній та як церква допоможе піддержувати тих, які не мають з чого жити.

ДЕХТО ХОЧЄ СПАСЕННЯ

Та осторога Дєйвід Карл Колоні не промовляє до всього духовенства. Декому здається, що цілому світові добре, як йому добре. Такі тільки й тим журяться, щоб їм було добре.

Чик треба дивуватися, що люди не журяться церквою, як церква не журиться ними? „Ну, пане докторе, як же?“ — питається хорий.

Дуже гарно, дуже гарно. Ваги ноги не спухли, але не мене не журить“.

„Певно, пане докторе, я знаю. Якби ваші ноги залузли, то я теж цим не журився би“.

люцій. Революція — це дуже дорогий спосіб лєкування для держав. Такі країни старого парламентаризму, як Англія, Злучєні Держави, Америка, Швеція, Данія, Голандія і ш. не знають революцій уже більше століття. Країни без парламенту ще довго будуть крївляються у внутрішній боротьбі, поки збудують міцне народоуправство.

К. П.

Самостійне думання полягає
в тому, щоб не допускати
середовища на відкриття в
такими дописувачами.
(Далі буде).

